

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за давање на образованието
(СКОПЈЕ)

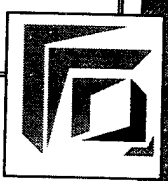
Примено:	24. 06. 2010		
Орг. единица	Број	Грмат.	Вредност
02	9621/		

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование донесе наставна програма по предметот *ликовно образование* за III одделение на деветтодипното основно образование за учениците со аутизам.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

1
2009/06/24

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА
УЧЕНИЦИТЕ СО АУТИЗАМ

ЛИКОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

ДЕВЕТТОЛИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

III ОДДЕЛЕНИЕ

Prof. Dr. Veselina

11. 2018

114 2 2018 5-11

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО ШКОЛНО ДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- ▶ Да запознава нови термини кои се користат во наставата по ликовно образование;
- ▶ Да користи разни материјали и техники за цртање, сликање, моделирање, градење и визуелни комуникации во ликовното изразување;
- ▶ Да ги изразува самостојно и слободно своите сознанија, чувства, доживувања и впечатоци, мисли и фантазија со помош на ликовниот јазик и творештво;
- ▶ Да користи разни постапки за ликовно изразување (капење, гребење, прскање, туфигање и др.);
- ▶ Да умее да направи избор на идеја, активност и средства и да состави ликовна творба;
- ▶ Да умее вербално да објасни ликовна творба и да се поттикнува на сопствена естетска проценка;
- ▶ Да прави разлика на уметнички дела од различни ликовни подрачја (цртеж, слика, скулптура, архитектура);
- ▶ Да ги применува стекнатите знаења и вештини за ликовно изразување;
- ▶ Да практикува културно-хигиено-технички и работни навики;
- ▶ Да се запознава со културното наследство од различни етнички заедници;
- ▶ Да ги препознава визуелните медиуми и средства и нивната функција;
- ▶ Да умее да ја користи компјутерската техника за ликовно изразување.

Handwritten signature or mark at the bottom left corner.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ЦРТАЊЕ (ориентационо 20 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ја развива перцепцијата и да создава претстава за просторот (длабочина, блиску-далеку); ▶ да развива чувство за линијата (видови и интензитет) и да ја применува во ликовна целина; ▶ да развива осетливост и да воочува ритам во природата и самостојно да го применува во цртањето; ▶ да ја развива способноста за забележување на контурната линија на предметите во одреден простор; ▶ да ја воочи светлоста и со сенчење да ја претставува сенката на предметите; ▶ со цртање да претставува видови текстури; ▶ да црта преку техника-туш. 	<p>Ликовни елементи во цртањето</p> <p>Цртање</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Контура ▶ Сенчење ▶ Внатрешен и надворешен простор ▶ Туш 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Набљудување на непосредната околина, перципирање на просторот (градбите, предметите, природата, дрворед, улица); ▶ со тенка четка, монохромно (туш, темпера, водени бои и др.) црта линии со различна дебелина, интензитет, прецизност, насока (моето училиште, училиштен двор, мојата соба, мојот дом); ▶ црта контурна линија (суво дрво, листови од дрвја, инсекти); ▶ црта видови линии или ги претставува со волница, пластелин, сламки, монистра и истите ги комбинира во ликовна целина; ▶ црта на различна површина (песок, пена, хартија, пластика, дрво, платно и др.); ▶ црта врз подлога со различна текстура; ▶ црта линии: прави криви, отворени-затворени, долги-куси, испрекинатата и др. и изразува контраст на линии (облаци и дожд); ▶ воочува и споредува предмети по големина (почетно чувство за пропорции); ▶ споредува, доживува и црта внатрешен и надворешен простор; ▶ ги набљудува предметите и сенките кои ги формираат разни предмети при различно осветлување и со сенчење ликовно ги претставува; ▶ во природата го забележува ритамот на формите и линиите и ги применува како декоративен елемент (дрворед, ограда, скали и др.); ▶ црта со туш, перце, дрвце, четка (клас од печенка, ораница, снопови, суво дрво и др.); ▶ црта по набљудување, помнење и фантазија.

СЛИКАЊЕ (ориентационо 32 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Да ги користи основните и секундарните бои и креативно да ги применува во ликовна композиција; ▶ да создава ликовна композиција со ладни или топли бои; ▶ да разликува оригинална творба од репродукција. ▶ да употребува различен материјал за сликање; ▶ да употребува различни видови на бои. 	<p>Ликовни елементи во сликањето</p> <p>Сликање Контраст</p> <p>Оригинален и репродукција</p>	<p>▶ Ладни и топли бои</p> <p>▶ Контрасни бои</p> <p>▶ Оригинал</p> <p>▶ Репродукција</p>	<p>▶ Користи разновидни постапки и техники во сликањето (капење, требење, прскање и др.);</p> <p>▶ користи разновидни материјали за сликање (разновидни четки-за заби, за чешлање, сламки, ролери, сунѓери, пшеница од спреј);</p> <p>▶ слика на разновидна површина (стакло, дрво, хартија, керамика, сликање на тело, ткаенина;</p> <p>▶ користи акрилни и прехранбени бои;</p> <p>▶ слика пејзаж со основни и изведени бои;</p> <p>▶ слика со ахроматски бои;</p> <p>▶ слика со ладни или топли бои (разни декорирани предмети);</p> <p>▶ слика со капење на боја со капалки, размачување или распрскување и разлевање на две или повеќе бои;</p> <p>▶ ја слика природата со ладни и топли бои (ливада, цветови и др.);</p> <p>▶ слика со контрасни бои;</p> <p>▶ изразува контраст (светло-темно);</p> <p>▶ меша бои и слика со нив по сопствена замисла;</p> <p>▶ во природата ја забележува тонската градација, споредува и забележува разлики во тонот (светол, темел, најтемен, најсветол тон);</p> <p>▶ слика по доживено;</p> <p>▶ слика по фантазија;</p> <p>▶ посетува ликовна изложба, ателје и се запознава со оригинални дела и со репродукции.</p>

ОБЛИКУВАЊЕ ВО ПРОСТОРОТ, МОДЕЛИРАЊЕ И ГРАДЕЊЕ (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ја развива способноста да набљудува, воочува (перцепира) предмети со едноставен и сложен волумен; ▶ да ја усвојшува мануелната способност при моделирањето; при моделирањето да ги усвојшува разните постапки на работа; ▶ да се оспособува да моделира тридимензионални форми (со едноставен и сложен волумен); ▶ да ја применува линијата и текстурата при моделирањето; ▶ да создава композиција со разни отпадни и други материјали; ▶ да се запознава со неколку скулптури во непосредната околина; ▶ да се оспособува од готови форми да создаде посложена композиција. 	<p>Основни средства за моделирање</p> <p>Ликовни елементи во моделирањето</p> <p>Моделирање</p> <p>Основни средства за градење</p> <p>Ликовни елементи во градењето</p> <p>Градење</p>	<p>Волумен</p> <p>Каширање</p> <p>Макета</p> <p>Скулптура</p>	<p>▶ Набљудува разни предмети и споредува по форма, големина и текстура;</p> <p>▶ моделира едноставен волумен (овошје, зеленчук, геометриски тела и др.);</p> <p>▶ моделира предмети со сложен волумен (животни, човечка фигура, птица, кошничка и сл.);</p> <p>▶ моделира со разни постапки на додавање, одземање, дабење, гребење, перфорирање и цртање, превиткување, намотување, кинење, тркадање;</p> <p>▶ кашира маски, кошнички, плодови, животни и др.;</p> <p>▶ моделира предмети и со нив создава композиција;</p> <p>▶ користи отпадни материјали за ликовно изразување (прави макети на училиште, сообраќај, возила и др.);</p> <p>▶ комбинира и составува и притоа изразува простор (внатрешен и надворешен);</p> <p>▶ со компонирање на готови форми создава сложена композиција;</p> <p>▶ на уметничко дело (скулптура) забележува детали, текстура, линии, волумен...;</p> <p>▶ посетува споменик (скулптура, биста, фонтана и др.).</p>

9. Септември 2014

ДИЗАЈН И ВИЗУЕЛНИ КОМУНИКАЦИЈИ (ориентационо 10 часа)

Цели	Содржини	Помии	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да проценат што го привлекува неговото/нејзиното внимание кон некој предмет и зошто; ▶ да го користи ритамот во дизајнот; ▶ да запознава и разликува илустрација, фотографија, корица за книга, постер, плакат. 	<p>Дизајн</p> <p>Ликовни елементи во дизајнот</p> <p>Визуелни комуникации</p>	<p>Помии</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Дезен (шара) ▶ Украс ▶ Знак ▶ Илустрација ▶ Корица ▶ Постер 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Печати со ритмичко повторување, создава дезен (марама, украсна хартија, амбалажна кеса); ▶ печати со разновидни материјали кој сам ги пронаоѓа во непосредната средина (лисја, плодови, шишарки, камења, кожа, гума, текстил, мрежа, и др.); ▶ печати картон печат; ▶ изработува украсни предмети од разни амбалажи кои потоа се користат наменски или служат за декорирање на просторот; ▶ изработува украси, честитки накит; ▶ според едноставна шема изработува оригами; ▶ преку постапки на лепење врзување, составување и др. им ја менува првобитната функција на предметите; ▶ користи компјутер за изработка на декорација.

7
 7
 7

11/10/2020 10:00:00 AM

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставните содржини од предметот ликовно образование даваат можност за интегрирано целно и содржинско поврзување со наставните предмети: мајчин јазик, математика, англиски јазик, запознавање на околината, музичко и физичко и здравствено образование. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планирањите активности.

Кога станува збор за учениците со аутизам тие се одлични во визуелното помнење. Некои од нив се одлични во пресликувањето. Поради нивната способност за следење на ред и распоред тие учат да цртаат така што запомнуваат редослед на цртање на одреден цртеж, одредена фигура. Поради тоа потребно е за нив да се изработуваат шеми на редослед според кои се црта одреден цртеж (фигура). Пример: На празниот лист за цртање од левата страна вертикално да се претстави во квадратчина цртање на цвеќе. Во првото квадратче е нацртан цветот, во второто квадратче цветот и стебленцето, а во третото цветот, стебленцето и листовите. Следејќи го овој редослед ќе се олесни ликовното изразување на ученикот.

Годишен фонд на часови:

Ред. бр	ТЕМИ	Број на часови
1.	Цртање	20 часа
2.	Сликање	32 часа
3.	Обликување во просторот, моделрање и градење	10 часа
4.	Дизајн и визуелни комуникации	10 часа
	Вкупно:	72 часа

* *Забелешка: Бројот на часовите е даден ориентационо.*

➤ **Наставни средства:**

- Разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
- Дидактички средства и материјали;
- Визуелни средства (предмети од непосредната околина, репродукции, детски творби, апликации и сл.);
- Стајдови, сликовници, списанија и сл.;
- аудио-визуелни средства (ТВ, ДВД-плеер, видео-плеер, дигитален фотоапарат, дигитална камера, компјутер и други средства зависно од предметот).
- Интернет, образовни софтвери.

11/10/2020 10:00:00 AM

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за ликовно творење, колективната соработка и сл. (формативно оценување). Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето.

- **Описно оценување:**
  - ▶ опсервација на ученикот;
  - ▶ разговор како начин на изразување;
  - ▶ вербално опишување на сопствениот цртеж;
  - ▶ степен на согладување на ликовните техники;
  - ▶ индивидуални креативни способности;
  - ▶ учество и изведба на ликовна творба;
  - ▶ вочување и препознавање на разни предмети од непосредната околина и применување во ликовното творештво;
  - ▶ презентација на ликовните ученички творби;
  - ▶ креативно изразување и творење во ликовните техники;
  - ▶ препознавање на ликовни техники и материјали;
  - ▶ активно учество во тимската работа и др.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализација се темели на Нормативот за простор за I, II и III одделение и на наставните средства за III одделение донесен од страна на министерот за образование и наука. За учениците со аутизам потребна е организација на просторот индивидуално според потребите, навиките и однесувањето. По опсервацијата потребно е да се определи место на седење на ученикот/ученичката (местото за индивидуална и групна работа и местото за релаксација).

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по физичко и здравствено образование за трето одделение може да ја реализира лице кое завршило:

- Филозофски факултет-Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- Дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

7. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

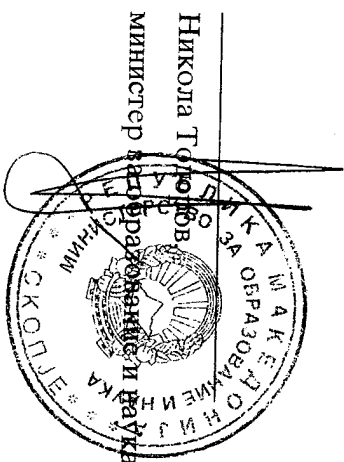
Ученикот/ученичката:

- ги препознава и ги именува ликовните материјали, техники и приборот за цртање, сликање, моделирање, обликување и печатење предвидени со програмата од I до III одделение;
- црта различни линии и детали;
- воочува светло и сенка на предметите и објектите;
- воочува и именува разни видови линии во природата и ги применува во ликовното изразување;
- ги воочува контурите и елементите на предметите и ги применува во ликовното изразување;
- се грижи за хигиената на просторот, за приборот за сликање и за негово поддредување на соодветно место;
- ги препознава и именува основните бои, секундарните, хроматските, ахроматските;
- умее да добие секундарни бои (зелена, портокалова и виолетова);
- разликува наворешен и внатрешен простор, испакнато-вдлабнато;
- самостојно подготвува шаблони за печатење;
- печати и со ритмичко повторување создава композиција;
- црта по доживеано, прочитано и по фантазија;
- самостојно декорира готови форми;
- го користи компјутерот за ликовно изразување, цртање и боене;
- знае да разликува цртеж, слика и скулптура;
- знае дека постои оригинал и репродукција;
- ја опишува сопствената ликовна творба;
- препознава елементи од народното творештво и ги користи во своето ликовно изразување.

8. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по ликовно образование за трето одделение на деветгодишното основно образование за учениците со аутизам ја донесе

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКА
КАБИНЕТ НА МИНИСТЕРОТ
Бр. 02-521/25
23-06-2010 год.
С К О П Ј Е

Никола Тодоров
министер за образование и наука

Окопје 23. 06. 2010

